

Пересадько Г. А.

Киевский национальный торгово-экономический университет

Старченко Л. В.

Коваленко Е. В.

Сумской государственный университет

ОЦЕНКА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОСНОВ В СФЕРЕ ОБРАЩЕНИЯ С ТБО

Резюме

В статье рассмотрено понятие твердых бытовых отходов, определены факторы, которые наиболее существенно влияют на их накопление, обоснована необходимость использования системного подхода к управлению качеством обслуживания населения в сфере обращения с ТБО.

Ключевые слова: организационно-экономические основы, ТБО, управления, предприятие.

Peresadko G. A.

Kyiv National Trade and Economic University

Starchenko L. V.

Kovalenko E. V.

Sumy State University

ASSESSMENT OF PROVISION OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC BASIS IN THE FIELD OF SOLID WASTE

Summary

The article deals with the concept of solid waste, the factors that most significantly affect their accumulation and the necessity to use a systematic approach to quality management for services in the field of solid waste management.

Key words: organizational-economic bases, MSW, management, enterprise.

УДК 336.72

Плахотнік О. О.

Дніпродзержинський державний технічний університет

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ МЕНЕДЖМЕНТУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто методологічні принципи побудови механізмів менеджменту сучасних підприємств, що представлені як соціально-економічні системи мережевої економіки. Наведено ознаки мережевої економіки, форми взаємодії різних видів бізнесу. Проведено аналіз сучасних концепцій менеджменту, що мають застосовуватися для ефективного управління мережевими утвореннями.

Ключові слова: менеджмент підприємств, мережева економіка, принципи управління.

Постановка проблеми. За умов ринкового господарювання в розвитку національної економіки важливу роль відіграють форми організації господарської діяльності сучасних підприємств, що розглядаються як соціально-економічних систем (СЕС) і, відповідно, моделі управління цими формами. СЕС як цілісна сукупність взаємопов'язаних взаємодіючих інститутів і відношень між ними з приводу відтворювальних процесів в умовах глобалізації забезпечують якісну концентрацію ресурсів, що стимулює активізацію інноваційних процесів, покращення фінансових можливостей та розширення видів діяльності. Досягнення НТП дозволяють формувати відношення у СЕС з використанням якісно нових технологічних інформаційно-комунікаційних засобів, що істотно модифікує їх і є основою мережевої економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання становлення і розвитку мережевої економіки, формування мережевих форм організації розглядалися в роботах таких вчених, як:

А. Аганбегян, Л. Абалкін, І. Ансофф, Р. Блекуелл, Є. Голубков, К. Келлі, М. Кінг, У. Куперман, П. Мініард, С. Парінов, Р. Патюрель, М. Портер, Й. Рюгг-Штюрм, Б. Фрідмен, М. Хіт та ін. Їх праці здебільшого присвячені тенденціям глобалізації економічних взаємин і обмежуються дослідженням закономірностей мережевої економіки на макроекономічному рівні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі, присвяченій методології та методики дослідження процесів управління соціально-економічними системами, відсутня комплексність щодо умов мережевої економіки та мережевих організацій. Цей факт обумовлює потребу здійснення ґрунтовного наукового аналізу механізмів управління та визначення напрямів його удосконалення, враховуючи світовий досвід та сьогочасні тенденції.

Мета статті. Головною метою даної статті є дослідження методологічних принципів побудови механізмів менеджменту соціально-економічних систем мережевої економіки.

Виклад основного матеріалу. Основним чинником, який фактично визначатиме формування сучасної моделі управління сучасними підприємствами сьогодення, є фактор мережевої економіки (networked economy), риси якої є достатньо чітко визначеними, і які стануть домінуючими ознаками економіки наступного століття [1]. Сучасні досягнення в розвитку глобальних інформаційних та телекомунікаційних технологій ІТ призвели до формування глобального електронного середовища для економічної діяльності. Глобальна мережева економіка є таким середовищем, в якому кожна компанія або індивідум в незалежності від свого знаходження в економічній системі можуть контактувати вільно з мінімальними затратами з будь-якою іншою компанією або індивідумом щодо спільної роботи, для торгівлі, обміну думками та ідеями та ноу-хау або просто задля задоволення [2].

Отже, мережева економіка представляє собою нову економічну модель, яка характеризується ключовою роллю знань та інформації як продуктивних сил, наявністю мережевого ефекту, мережевої конкуренції, просторовим та часовим стисненням [3].

Мережева економіка має сприйматися як специфічна форма економічної діяльності, заснована на різноманітних горизонтальних зв'язках між суб'єктами відносин, глобальному електронному просторі, з превалювання в якості вагомих елементів продуктивних сил знань, інформації та взаємовідношень, що забезпечують миттєву реакцію на попит та пропозицію [4]. Доля кожного окремого осередку залежить від того, що відбувається з найближчим оточенням.

Мережі не тільки дозволяють перевести на якісно нову основу управління підприємством, але й створити підґрунтя для переходу від ієрархічних та ринкових систем управління до прямих горизонтальних зв'язків; віртуальна економіка – форма економічної діяльності в мережевому суспільстві, що базується на глобальному економічному середовищі, в якості найважливіших елементів продуктивних сил якого виступають нестандартні теоретичні знання, реалізовані в високоприбуткових, інтелектуальних технологіях, що забезпечують лідерство її учасникам [5].

Мережева економіка має триярусну структуру. На верхньому ярусі знаходяться великі підприємства, на нижньому – дрібні фірми, які становлять близько 90% бізнес структур. Середній бізнес, що перебуває між цими крайніми категоріями, утворює базу для формування мереж.

Ознаки мережевої економіки:

- рівноправний характер партнерських відносин між великим і дрібним бізнесом;
- зв'язок між великим і дрібним бізнесом на довгостроковій, оплатній основі.

Роль середнього бізнесу як посередника:

- велика кількість правових і соціальних інститутів, що регулюють партнерські відносини (державні програми підтримки малого бізнесу, форми саморегулювання тощо). У всіх сучасних промислово-розвинених країнах більше 90% фірм – це малі і середні фірми.

Розглянемо форми взаємодії малого, середнього та великого бізнесу в рамках мережевої економіки.

У сучасній розвиненій ринковій економіці малий бізнес опиняється підпорядкованим великому бізнесу, через систему підрядів і субпідрядів. Активно використовуються форми лізингу, комерційної концесії (франчайзингу) тощо.

Частина малого бізнесу є дочірніми і асоційованими компаніями. Співпрацюючи з великим бізнесом, малий бізнес отримує доступ до патентів, ліцензій, сучасним технологіям, фінансам, а великий бізнес одержує додаткову гнучкість.

Створення венчурних компаній – ризикових дрібних і середніх фірм, що займаються науковими дослідженнями, інженерними розробками, створенням і впровадженням нововведень також є широко поширеною формою співпраці крупного та малого бізнесу в умовах мережевої економіки. Класичним венчуром є інноваційне підприємство, що створюється декількома фірмами, кожна з яких вносить в капітал фірми невелику частку коштів. Колективне фінансування знижує ризик і втрати у випадку, якщо інновація не зможе стати прибутковим бізнесом. У разі виграшу фірми-інвестори отримують право на ліцензію та значний виграш від зростання курсової вартості акцій фірми. Малий бізнес отримує стартовий капітал.

Активно розвивається така форма взаємодії малого і великого бізнесу, як аутсорсинг. Аутсорсинг охоплює переважну більшість сучасних бізнес-структур. Основними ключовими компетенціями для організації, залученої в процес аутсорсингу, є:

- здатність відтворювати нові знання, інтелектуальний капітал;
- досвід та кваліфікація спеціалістів, функціонуюча система знань та навичок, оригінальне устаткування та технології, які створюють основу для специфічності внутрішніх бізнес-процесів та виступають фактором довгострокової конкурентоспроможності фірми;

- здатність залучати для реалізації новітніх інноваційних процесів послуги зовнішніх виконавців, що володіють найкращими знаннями у певній галузі для вирішення конкретних проблем та підвищення ефективності діяльності організації.

Особливу роль у формуванні нових підходів до управління, що відповідає вимогам інноваційної економіки відіграє розуміння інтеграційної функції аутсорсингу як провідної, що полягає в об'єднанні в рамках даної моделі організацій партнерів, кожний з яких привносить свій вклад у спільний процес створення споживчих цінностей, вкладаючи свої унікальні матеріальні і людські ресурси і компетенції.

Сучасна методологія управління підприємством вимагає вчасного виявлення різноманітних потреб замовника, наймача ресурсів та формування такої системи соціально-економічних відносин між суб'єктами ринку, в якій дані потреби будуть максимально задоволені в рамках дії закону рідкості, обмеженості виробничих ресурсів. В кризових умовах необхідні для подолання існуючих проблем фірм такі ресурси, як інформація, технології, знання, кваліфікація фахівців, знаходяться в зовнішньому середовищі. Тому головне завдання менеджерів полягає в залученні цих зовнішніх ресурсів, на вигідних для підприємства умовах, що визначенні за допомогою мікроекономічної моделі ізокванти, найоптимальнішого поєднання кількості виробничих факторів та вміле їх використання з метою найкращого задоволення потреб ринку. При цьому фундаментом діяльності менеджменту має стати визначена покупцем споживча цінність продукту як одна із найважливіших рис мережевої економіки.

Для того щоб мережева економіка нормально функціонувала, обов'язково необхідні три умови: наявність середнього бізнесу, інституційна інфраструктури бізнесу, ефективна державна підтримка бізнесу.

Без цього в економіці складається сильно поляризована двоярусна економіка, в якій малий бізнес найчастіше носить тіньовий характер, виконує роль посередника, що перекачує ресурси на користь великого бізнесу і держави.

Мережеве підприємство – специфічна форма підприємства, система засобів якого складена шляхом перетину сегментів автономних систем цілей. Робота мережі залежить від двох фундаментальних атрибутів мережі: стійкого зв'язку в ній, тобто здатності підтримувати вільну від «шуму» комунікацію між її компонентами, і узгодженості мережі, тобто ступеня, в якій є спільність інтересів між цілями мережі і цілями її компонентів.

Вважається, що головною відмінністю мережових форм організації від ринкових і ієрархічних є: тривалість зв'язків між членами організації, які регламентуються цими ж особами без участі вищої влади. Мережеві зміни, що відбуваються в останні роки у внутрішньому середовищі традиційних ієрархічних підприємств і організацій, є [6]:

- одна з основних відмінностей мережевої форми організації від традиційної полягає в етичних або ціннісній орієнтації її учасників;
- центральним елементом є «дух доброї волі» (spirit of goodwill), що означає використання «голоси» замість «сили» для вирішення проблем, а також високий рівень довіри між учасниками (покупець намагається працювати з продавцем, зважаючи на недоліки в діяльності замість того, щоб змінити продавця);
- норми взаємності лежать в основі мережі організації (у відносинах між учасниками переважають почуття взаємних зобов'язань та відповідальності, а не бажання мати вигоду, що формує довіру);
- члени мережі підприємства становлять «моральне співтовариство», в якому передбачається довірча поведінка, розуміння нормативних стандартів, де опортунізм має мало шансів на існування.

Мережева форма діє додатково до ринкового і ієрархічного механізмів регулювання і тому конкурує з іншими двома за обслуговування взаємодій між людьми в економіці.

Переваги мережових організацій описуються наступним чином:

1. Освоєння нових навичок або знань проходить краще, ніж у ієрархічній організації, оскільки мережева форма пропонує найкращу різноманітність процедур пошуку, ніж ієрархія, і забезпечує учасників більш багаті і комплексною інформацією, ніж ринок.

2. Правомірність або статус мережі організацій, на відміну від традиційної організації, у більшому ступені визначається статусом її членів і навпаки, статус мережі організації легко розповсюджується на її учасників.

3. У порівнянні з традиційною командною ієрархічною формою організації мережевої форми організації мають економічні переваги тому, що дозволяє знизити транзакційні витрати.

4. Серед інших переваг відзначається можливість мережових організацій послаблювати зовнішні обмеження або невизначеність шляхом посилення своїх зв'язків з конкретними джерелами, від яких ці обмеження залежать.

Відзначається, що мережева економіка буде мати наступні особливості:

1. Купують тільки ті продукти, які можна спробувати (good experience).

2. Структура витрат мережевої економіки (майже нульові граничні витрати на розширення

випуску інформаційних продуктів) не дозволяє виживати багатьом конкурентам в одному сегменті ринку.

3. Чим більше одиниць продукту продано, тим більше вірогідність, що користувач знайде додаткові продукти або послуги, які будуть використовувати або підсилити цінність основного продукту.

У мережевій економіці використовується інтуїтивний підхід, особливість якого полягає в тому, що менеджер спроможний накопичувати не тільки власний або національний досвід, але і міжнародний глобальний досвід управління. Інтуїтивний підхід передбачає наявність спільної для всіх практики побудови мережевого підприємства, це можна прослідкувати на аналогічному досвіді американських компаній «Google», «Heltheon», «Yahoo», «LUCENT», «AOL», «Oracl», «Netscape» європейських «Siemens» та «Nokia».

Для досягнення цілей організаційного розвитку необхідне регулярне та цілісне стратегічне управління змінами, що поєднує перетворення функціонально-організаційної структури, бізнес-процесів діяльності та ресурсів з врахуванням персональних цінностей співробітників. Регулярне удосконалення системи стратегічного та оперативного управління в організаційному розвитку дозволяє підприємству з мінімальними витратами здійснювати перехід на нову стадію свого розвитку.

Центральне завдання мережевої структури полягає в збереженні відмінностей між партнерами та їх ресурсами при паралельному визначенні ними колективних цінностей та стремління до досягнення загальних цілей через активне приєднання до процесів прийняття рішень. В рамках подібної ідеальної системи порядок та орієнтація подій задаються моделлю координації, яку часто називають «гетерархією» або «демократичною ієрархією». Ідея прямих комунікаційних каналів між відносно рівноправними партнерами призвела до позначення організації як мережі.

Ефективна організація та управління в нових умовах пов'язана зі зміною моделі організації в цілому, посиленням людського фактору в управлінні та зміну технологій управління. Результативна організація та управління в оновлених умовах передбачає зміну моделі організації в цілому, зміцнення людського фактору в управлінні, а також змін у технологіях управління.

Посилення концепції управління людськими ресурсами стає найважливішою тенденцією в системі корпоративного управління. У зв'язку з цим актуальними стають креативні моделі, які сприяють формуванню системи управління, що базується не на впливі та підкоренні, а на взаємодії та партнерстві. Концепція управління підприємством через владу поступається місцем управлінню через організацію діяльності, те, що відбувається в мережових корпораціях, які організовують управління на децентралізованій моделі організації.

Для українських корпорацій є надзвичайно важливим перехопити світові тенденції в області корпоративного управління, а не вирішувати пріоритетність англосаксонської моделі над континентальною європейською чи навпаки.

Серед механізмів ефективного управління розвитком соціально-економічних систем мережевої економіки можна виділити такі: реінжиніринг бізнесу господарюючих суб'єктів; інтеграція систем електронної комерції; освоєння інтернет-технологій та застосування інтернет-маркетингу; електронна паспортизація підприємств; стратегічне

управління; система збалансованих показників; система управління якістю; система бюджетування; процесно-орієнтоване управління; логістика; аутсорсинг (аутстафінг) тощо.

Характеристика процесів переходу українських підприємств від традиційної організаційної структури управління до мережевої представлена в таблиці 1.

Таблиця 1
Характеристика процесів трансформації українських підприємств до мережевої організаційної структури управління

Процес / характеристика	Перегляд концепції	Реінжиніринг	Реструктурування
Основний підхід	Стратегічний	Тактичний	Оперативний
Природа підходу	Концептуальний	Технічний	Організаційний
Домінуючі цілі	Стратегічні переваги	Досягнення конкурентоспроможності	Оперативна гнучкість
Показники	Ефективність по наміченим цілям	Ефективність по виробничим нормам	Чисельність персоналу

Слід відзначити, що формування мережевої структури організації не можна однозначно представити у вигляді послідовно здійснюваних процесів, серед яких ми відзначили перегляд концепції господарюючого підприємства, реінжиніринг бізнес-процесів і структурну перебудову господарюючого суб'єкта. На наш погляд, це ітеративний і безперервний у часі процес.

Після того як господарююче підприємство успішно реформувало свою організаційну структуру управління, для його успішного розвитку і функціонування в умовах мережевої економіки необхідно здійснити інтеграцію основних бізнес-процесів з інфраструктурою систем електронної комерції.

Інтеграція систем електронної комерції в структуру бізнес-процесів господарюючих підприємств нерозривно пов'язана з реінжинірингом їх бізнесу. Вона є важливим механізмом забезпечення ефективного розвитку мережевої економіки в Україні.

Очевидно, що використання сучасних інтернет-технологій в банківській сфері і поява послуг інтернет-банкінгу призводять до істотного зниження транзакційних витрат.

Застосування інтернет-маркетингу як механізму, що забезпечує ефективний розвиток мережевої економіки, дозволяє здійснювати стратегічну ринкову орієнтацію господарюючих підприємств на електронних ринках.

На наш погляд, маркетингову діяльність господарюючого перед підприємства в Інтернеті можна реалізовувати по двох принципово різних напрямках: діяльність в якості пасивного учасника інтернет-маркетингу, при якій частково використовуються телекомунікаційні можливості Інтернету для проведення маркетингових досліджень; діяльність в якості активного учасника інтернет-маркетингу, в рамках якої обов'язковою умовою є створення інтерактивного інтернет-сайту компанії або електронного магазину (системи електронної торгівлі).

Електронна паспортизація підприємств регіону є, на наш погляд, ефективним механізмом управління мережевий економікою в частині забезпечення інформаційної підтримки господарюючих

суб'єктів, а також їх партнерів по бізнесу і кінцевих споживачів.

Вивчення та узагальнення результатів нової практики управління в розвинених країнах дозволяє виділити цілі та закономірності, а також принципи відмінності в формах організації діяльності на основі аутсорсингу.

Передача зовнішнім партнерам функцій однієї або декількох ланок виробничого процесу має низку переваг: дозволяє отримати комплектуючі вироби та послуги більш якісні та дешевші; підвищує інноваційні можливості компанії за рахунок взаємодії та партнерства з постачальниками світового рівня, що мають значний інтелектуальний потенціал та інноваційний досвід; забезпечує велику гнучкість компанії у випадку зміни ринкової ситуації або споживчих переваг; прискорює купівлю ресурсів, комплектуючих виробів; дозволяє зосередитися на тих операціях, які ефективно виконуються силами компанії, та тих, які стратегічно доцільно зберегти під контролем фірми.

Разом з тим підприємства ризикують вивести за свої межі ряд видів діяльності та втратити частину власних ресурсів і можливостей, тому вони змушені постійно вдосконалювати виробництво, розробляти нові методи управління бізнес-процесами.

Перехід до нових організаційних форм управління потребує відповідного функціоналу, з посиленням функцій координації та контролю. Це завдання може бути вирішено на базі контролінгу, який забезпечує виконання наступних функцій: регулювання управління по досягненню головних цілей підприємства; допомога у прийнятті управлінських рішень за рахунок надання необхідної інформації та консультацій; формування умов для створення та підтримки роботи загальної інформаційної системи управління підприємством; набуття управлінським процесом доцільності та раціональності.

Реалізація вказаних тенденцій в організаційному забезпеченні менеджменту повинна базуватись на логістичній концепції, сутність якої можна стисло сформулювати як інтеграцію та координацію в управлінні потоками: матеріальними, інформаційними та фінансовими.

Особливо сильний поштовх розумінню логістики як концепції управління дала глобалізація економіки і викликана нею інтенсифікація конкурентної боротьби. Одночасно виросли і вимоги клієнтів до термінів, надійності і гнучкості постачань при збереженні низьких витрат на логістику. Щоб вижити в конкурентному середовищі, будь-яка компанія повинна домогтися того, щоб всі її структури функціонували як єдиний, злагоджений механізм. Якщо кожен підрозділ підприємства вносить свій внесок у загальні зусилля, його діяльність можна вважати економічно виправданою.

З метою виявлення масштабу застосування практики логістичного управління та її результатів Всесвітній банк провів кілька років назад огляд 1450 компаній США, Японії, Канади й сьомі західноєвропейських країн, з яких більше 50% працювали у промисловості, близько 20% у оптовій й роздрібній торгівлі та 30% у сфері послуг з транспортування, зберігання, електронної обробки даних. Мало не жодна з них стверджувала, що саме логістика полегшує управління та має здібність підвищувати ефективність. Серед чисельних аргументів цього є такі:

- зниження на 1% витрат на логістику так само впливає на ефективність, як й 10%-відсотковий ріст обсягу збуту (компанії General Motors, Bosch, Siemens, Mitsubishi);

- управління каналами руху продукції допомагає скоротити тривалість циклу замовлення на 80% і обсяг запасів на 30-70%, підвищити продуктивність на 20-50%, зменшити затрати на доставку продукції до 30% (Європейська асоціація промисловості);

- після переходу членів Всесвітнього банку на системи з використанням ЕОД (EDI) їхні запаси скоротилися на 30-50%; завдяки одержанню товарів за допомогою електронних замовлень багато фірм збільшили обсяги збуту в межах 50% (Асоціація промисловості США);

- вдосконалення логістичного управління та зменшення запасів на 30% дозволили скоротити витрати на зберігання й капітальні інвестиції, що мало ефект у 35% зростанні прибутку на активи (Henkel International Chemicals);

- інтегроване управління логістикою у ряді промислових компаній дозволило знизити до 25% тривалість виробництва продукції та скоротити на 20% загальні витрати на маркетинг (Boston Consulting Group – Огляд змін у східноєвропейських країнах).

Основна мета, яку переслідує концепція ССП, – трансформація стратегії організації в конкретні, цілком відчутні цілі, показники і, в кінцевому підсумку, в дії. Показники для ССП вибираються таким чином, щоб увагу менеджерів і персоналу підприємства було сконцентровано на тих факторах, які можуть стати «каталізаторами» великих досягнень на ринку. Для соціально-економічних систем мережевої економіки розглянута система є інструментом стратегічного управління на довгостроковій основі.

На підставі вищевикладеного можна стверджувати, що ефективна діяльність сучасного підприємства можлива тільки за наявності єдиної (комплексної) системи, що базується на логістичній концепції і поєднує управління фінансами, персоналом, постачанням, збутом та процес управління виробництвом.

На жаль, в Україні мережеві структури зазвичай мають нерозвинені та слабкі взаємодії та зовсім рідко зустрічаються мережеві структури з розвинутою системою взаємозв'язків. Головними стримуючими факторами цього є небездоганність нормативно-законодавчої бази регулювання підприємницьких відносин, адже коло питань, що вона вирішує не завжди легітимне та юридично визначене, до того ж, об'єднання такого типу потребують високого ступеня довіри у взаємовідносинах, досягнення якого в умовах загальної взаємної недовіри економічних агентів національної економіки та економічної кризи є доволі важким. Тому віднесення сучасних об'єднань українських малих підприємств до класу структур із розвинутою системою мережевих взаємодій є досить умовним, адже їх взаємодія зазвичай носить односторонню природу і торкається головним чином проблем

оптимізації оподаткування, по суті реалізації стратегії мінімізації податкового тягаря.

Стимування розвитку мережевої економіки в Україні здійснюється цілою низкою факторів, які роблять завади для широкого розповсюдження і плідного використання ІКТ в економіці, розвитку виробництва у галузі ІКТ. До числа таких негативних чинників відносяться: незріла нормативно-правова база, що створювалася без врахування потенціалу сучасних ІКТ; брак правового забезпечення діяльності учасників мережевої економіки; низький рівень застосування ІКТ у державному управлінні, невідповідність органів державної влади до використання ефективних технологій управління та організації взаємовідносин з громадянами та суб'єктами господарювання; відсутність цілісної інформаційної інфраструктури й ефективної інформаційної підтримки ринків товарів і послуг, у тому числі в сфері електронної торгівлі; недостатній рівень підготовки кадрів в мережевій економіці, зокрема галузі створення і використання ІКТ; перешкоди, які появляються з недоліків регулювання економічної діяльності при розширенні присутності українських підприємств і інших організацій сфери ІКТ на регіональних та світових ринках; високий рівень монополізації мереж зв'язку, що створює бар'єри на шляху їх використання і приводить до перекосів у тарифній політиці.

Оцінка стану та шляхів розвитку мережевої економіки в Україні слабо вивчена. Серед загальновідомих методик оцінки мережевої економіки виділяються: індекс інформатизації суспільства, індекс готовності до електронного бізнесу, а також індекс готовності країни до мережевої економіки. У сучасних умовах проблеми управління розвитком мережевої економіки в Україні характеризуються недостатністю наукового опрацювання, хоча реальні темпи розвитку мережевої економіки особливо високі в економічно розвинених регіонах нашої країни. Вдосконалення механізмів управління розвитком мережевої економіки дозволять підвищити ефективність її розвитку і забезпечити нові можливості і конкурентні переваги національній економіці.

Висновки і пропозиції. Розглянуті методологічні принципи формування механізмів менеджменту соціально-економічними системами у мережевій економіці, що забезпечують нові можливості і конкурентні переваги національній економіці, вимагають вчасного виявлення різноманітних потреб замовника, наймача ресурсів та формування такої системи соціально-економічних відносин між суб'єктами ринку, в якій дані потреби будуть максимально задоволені в рамках дії закону рідкості, обмеженості виробничих ресурсів. Запропоновані методологічні принципи покладено у основу розробки концепції управління соціально-економічними системами мережевої економіки.

Список літератури:

1. Матюшок В.М. Сетевая экономика и глобализация экономической деятельности / В.М. Матюшок // Информационное общество. – 1999. – Вып. 6. – С. 46-47.
2. Олейник А. Модель сетевого капитализма / А. Олейник // Вопросы экономики. – 2003. – № 8. – С. 132-149.
3. Hannan, Michel T. Uncertainty, Diversity, and Organizational Change / Hannan, Michel T. // Behavioral and Social Sciences: fifty years of discovery / ed. by N. J. Smelser and D. R. Gerstein. – Washington : National Academy Press, 1986. – P. 73-94.
4. Андрієнко В.М. Стратегічне управління підприємствами реального сектору економіки: механізми, методи, моделі / В.М. Андрієнко, Т.В. Белопольська, О.О. Плахотнік // Донецьк : ДонНУ, 2012. – 156 с.
5. Jose Castro Caldas and Helder Coelho. The Origin of Institutions: socio-economic processes, choice, norms and conventions, Journal of Artificial Societies and Social Simulation vol. 2, no. 2, 1999. – P. 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jasss.soc.surrey.ac.uk/2/2/1.html>.
6. Joel M. Podolny, Karen L Page. Network forms of organization. Annual reviews on sociology, 1998. – P. 8.

Плахотник Е. А.

Днепродзержинский государственный технический университет

**МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМОВ
МЕНЕДЖМЕНТА СОВРЕМЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ****Резюме**

Рассмотрены методологические принципы построения механизмов менеджмента современных предприятий, представленных как социально-экономические системы сетевой экономики. Приведены признаки сетевой экономики, формы взаимодействия различных видов бизнеса. Проведен анализ современных концепций менеджмента, которые должны применяться для эффективного управления сетевыми образованиями.

Ключевые слова: менеджмент предприятий, сетевая экономика, принципы управления.

Plakhotnik O. O.

Dneprodzerzhinsk State Technical University

**METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF FORMATION OF MECHANISMS
OF MANAGEMENT OF MODERN ENTERPRISES****Summary**

Methodological principles of mechanisms of management of modern enterprises, are presented as a socio-economic system of the network economy. Lists the characteristics of the network economy, interactions between different types of business. The analysis of modern concepts of management that should be applied for the effective management of network entities.

Key words: enterprise management, network Economics, principles of management.

УДК 65.011.12

Плікус І. Й.

Сумський державний університет

**РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ КРИЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ ВАРТІСНОГО ПІДХОДУ
ТА УЗГОДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ**

У статті досліджено теоретично-методичні підходи щодо реструктуризації кризових підприємств на засадах вартісного підходу. Обґрунтовано, що при реалізації концепції VBM-управління щодо реструктуризації кризових підприємств доцільно використовувати ринкову вартість бізнесу. Наведено класифікацію методів оцінки бізнесу в залежності від суб'єкта, мети оцінки та причин, що її зумовили. Запропоновано алгоритм прийняття рішення щодо реструктуризації кризового підприємства з урахуванням узгодження економічних інтересів усіх зацікавлених сторін у ефективній реструктуризації підприємства та його розвитку. Визначені формалізовані інтереси зацікавлених сторін у реструктуризації кризових підприємств.

Ключові слова: реструктуризація, вартість бізнесу, кризове підприємство, економічні інтереси, узгодження економічних інтересів.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки процес реструктуризації і реорганізації підприємств, як процес економічних перетворень і об'єкт державного управління і регулювання, є об'єктивно необхідним. І це підтверджується насамперед тим, що:

по-перше, результатом нормального функціонування підприємства є їх розвиток і ріст, для здійснення чого необхідна нова стратегія, яка б дозволяла реалізувати цей розвиток і ріст, що, у свою чергу, потребує рішення завдань, пов'язаних, з одного боку, із внутрішньою експансією (яка характеризується придбанням активів), а з іншого, — із зовнішньою експансією (яка характеризується злиттям підприємств), у цьому випадку процеси реструктуризації і реорганізації підприємств є процесами економічних перетворень й пов'язані з процесами глобалізації економіки на міжнародному рівні;

по-друге, процеси реструктуризації і реорганізації підприємств зв'язані з кризовими явищами й особливим, у даному випадку, є підхід до реструктуризації і реорганізації підприємств-банкрутів, що у значній мірі регламентовані законодавчо, спрямовані на фінансове оздоровлення підприємств, відновлення їх платоспроможності та проводяться по трьох напрямках: реструктуризація боргів, реструктуризація майна, реструктуризація акціонерного капіталу, тобто наслідки кризових ситуацій (дефіцит власних оборотних коштів, криза платежів, боргові зобов'язання, потреба в капітальних вкладеннях) усуваються реструктуризацією і реорганізацією підприємств.

Відзначимо, що складність процесу реструктуризації в значній мірі обумовлюється також різними економічними інтересами всіх зацікавлених осіб¹ у діяльності підприємства, що мають до нього пряме відношення, й одночасне дотримання яких визначає успіх реструктуризації. У зв'язку з цим дуже важливо взяти на озброєння саме принципи управління вартістю, що дозволить знайти обґрун-

¹ Ефект реструктуризації може розглядатися з точки зору власника підприємства, кредиторів, бюджету та соціальних позицій.